

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 1095 Napad italijanskih letal na cilje v Sudanu in v Italijan. Vzhodni Afriki Napadeni sta bili tudi pristanišči Djiddjelli in Bona — 18 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
Italijanska letala so v dolgem težavnem po-
letu dosegla in uspešno bombardirala vojaške ci-
lje v Sudanu in v Italijanski Vzhodni
Afriki.

Nemške skupine so bombardirale pristanišči
Djiddjelli in Bona: nek parnik ki je bil težko
zadet, je smatrali za potopljen.

Sovražni napadi na obe obali Messinske
ožine, na Catanijo in na različne kraje v
Sardiniji, so povzročili omejeno škodo, občut-
nejšo pa v Reggio Calabria.

Naši lovci, ki so se zapletli v srdite boje, so
zabili nad Sicilijo in Sardinijo 8 bombnikov,
10 nadaljnjih sovražnih strojev pa je sestrelilo
protiletalsko topništvo.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1095:
Izgube civilnega prebivalstva pri napadih,
omenjenih v današnjem vojnem poročilu, so bile
doslej ugotovljene samo v mestu Catania ter
znašajo 5 mrtvih ter 19 ranjenih.

Duce sprejel voditelje rimskega fašizma

Rim, 25. maja. AS. Duce je v pričo ministra
tajnika stranke sprejel vodstvo zveze bojevni-
ških fašijev iz prestolnice ter vodstvo rimskega
fašija. Po prisegi zveznega tajnika je Duce dal
navodila za nadaljnje delo.

Proslava praznika pehote

Rim, 25. maja. AS. Po vsej Italiji so večeraj
z resnimi in navdušenimi obredi praznovali dan
pehote, ki njena večstoletna junaška in pošt-
rvalna dejanja omenja poslanica kneza Pjem-
ontskega. Praznovanje je povsod izvenelo v
kar najvišje poveljevanje bojevniških vrlin
tiste vojaške panoge, ki so jo po pravici ozna-
čili za »kraljico bitke« in ki je s svojimi naj-
novejšimi dejanji v Rusiji in v Afriki ohranila
zvestobo junaškemu izročilu.

V Rimu je obred, ki je bil čisto vojaški,
potekal v vojašnici kraljice Margerite, kjer so
čete, med katerimi je bilo opaziti bataljon mladih
fašistov, vrnivših se iz Afrike, poslušale
navdušene in domoljubne besede polkovnika
Marinuccija. Čete so izkazale čast zastavam, po-
tem korakale v paradi in nazadnje zapele do-
movinske himne.

V Milano so vojniki v uniformah iz raznih

Angleški časnika o sovjetskih izgubah Paul Hold ceni izgube ruskega prebivalstva v sedanji vojni na 30 milijonov

Stockholm, 25. maja AS. Moskovski dopis-
nik angleškega lista »Daily Express« Paul
Hold je po 15 mesečnem bivanju v Sovjetski
Zvezi prispel v London. Prost stroge boljševiške
cenzure je začel v svojem listu pisati o svojih
vtisih o vojni na vzhodnem bojišču, o vtisih,
ki jih je dobil pri bivanju v Sovjetski Zvezi.

Paul Hold pravi, da je Sovjetska Zveza od
22. junija 1941 do konca aprila letošnjega leta
zgubila v vojni proti Osi 30 milijonov ljudi. To
število obsega mrtve in ranjene na bojišču,
nadalje delavce, ki rajši delajo v nemški indu-
striji, kakor da bi se umaknili s sovjetskimi
četami, kakor tudi civiliste, ki so umrli zaradi
lakote ali zaradi bolezni, ki jih je prinesla
vojna.

Od začetka sovražnosti je Sovjetska Zveza
mobilizirala dve novi armadi in tista, ki se na-
haja na vzhodni meji, pričakuje, kaj se bo

Mednarodna konferenca v Stresi

Stresa, 25. maja AS. Večera je se v Stresi
začelo drugo zasedanje mednarodne komisije
za izkoriščanje leša in za gojitev gozdov. Zase-
danja, ki se vrši na povabilo italijanske vlade,
se udeležujejo zastopniki naslednjih držav:
Italije, Nemčije, Madžarske, Španije, Finske,
Francije, Bolgarije, Slovaške, Švice ter me-
narodnega kmetijskega instituta. Med delegati
in veščaki, ki se udeležujejo zborovanja, je
okoli 50 ljudi, kar dokazuje pomembnost tega
zborovanja in zanimanje, ki ga je zborovanje
vzbudilo. Začetno zborovanje sta vodila nem-
ški minister za gozdove Alpers ter poveljni-
narodne gozdne milice general Felici v navzoč-
nosti prefekta, zveznega tajnika in drugih za-
stopnikov oblasti. Konferenca se bo ves pri-
hodnji teden nadaljevala.

Japonska ima 208 mest

Tokio, 25. maja AS. Z ustanovitvijo dveh
novih mest znaša skupno število japonskih
mest 208. Novi mesti sta: Kasugaj in Toyokava.

Bukarešta, 25. maja. AS. Zakonski dekret, ki
določa smrtno kazen za vse, ki so krivi atentatov
proti voditeljem tujih držav, dostojanstvenikom
romunske države ali podobnih zločinov, je bil po-
dalšan do 24. maja 1944.

Uspešno delovanje nemških oddelkov Napad na veliko sovjetsko letalsko tovarno ob Volgi — Nad Dortmundom je bilo v nedeljo sestreljenih 44 angleških bombnikov

Hitlerjev glavni stan, 25. maja. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

Z vzhodnega bojišča poročajo samo iz neka-
terih odsekov o uspešnem delovanju lastnih na-
padnih oddelkov.

Letalstvo je izvajalo težke napade na močno
založena sovražnikova razklatišča in bombardi-
ralo ob srednji Volgi veliko tovarno letalske
industrije. Pri poskušanem napadu oddelka so-
vražnih bojnih letal na neko nemško letališče za
fronto je bilo izmed 11 napadajočih sovjetskih let-
tal 10 sestreljenih, še preden so dosegla cilj.

Pri brezuspešnem napadu močnega oddelka
angleških bojnih letal na nemški konvoj pred ni-
zozemsko obalo so zaščitne enote vojne mor-
narice sestrelile 7 večmotornih angleških letal, 4
nadaljnja pa hudo poškodovale.

Težka nemška bojna letala so bombardirala
preteklo noč pristanišči v Boni in Djiddjelliju.
Neka trgovska ladja je bila tako hudo zadeta,
da se lahko računa z njenim uničenjem. Protiletalsko
topništvo je sestrelilo v Sredozemlju 9 sovraž-
nih letal.

Po končnih ugotovitvah je angleško letalstvo
pri napadu na zapadno nemško ozemlje v noči na
24. maja izgubilo 44 bombnikov.

Romunski letalski oddelki so se zadnji čas po-
sebeno odlikovali na vzhodni fronti, kjer so
v kratkem razdobju sestrelili 31 sovjetskih letal
v letalskih bojih in uničili razen tega 5 nadaljnjih
letal na tleh.

Berlin, 25. maja. AS. Kakor je bilo javljeno
v večeršnjem vojnem poročilu, so bili na celem
vzhodnem bojišču večeraj le krajevni boji. Na od-
seku kubanjskega mostišča je prišlo do sovražnega
ogledniškega delovanja, toda vsi poskusi so bili
takoj zlomljeni, ko so se Sovjeti skušali približati
nemškimi ciljem. Sovjetska oglednica je bila se-
stavljena iz čete izbranih strelecev. Najbolj značilni
so bili na tem odseku napadi nemških bojnih

dob: od škrlatnih sukenj, kakor jih je nosila
telesna straža Viktorja Amedeja II., do zvestih
tovarišev Carla Felicija, od junakov iz Cosse-
rije do tistih pri Custozzi, Goitu, Sebastopolu
in Adui korakali v pisani in iskroči se paradi,
ki je vzbudila kar najbolj živahno navdušenje,
pred zastopniki vojaških oblasti. Slovesnosti so
se udeležili podprefekt, zvezni tajnik, poveljni-
ki vojaškega okrožja, zastopstva ranjenec in vojnih
prostovoljcev. Častna straža je bila ondi ves dan.

V Firenzi je poveljnik pete armade izročil
odlikovanja vrnivšim se pripadnikom neke pa-
dalske divizije, med katerimi so bili tudi hudo
pohabljeni in taki, ki so predlagani za višoka
odlikovanja.

zgodilo poleti, je dobro izurjena in dobro obo-
rožena. Vendar pa zaradi tega ni upravičeno
upanje, da so človeške rezerve v Sovjetski Zve-
zi neskončne, 30 milijonov že omenjenih izgub
dodaja Hold, je še okoli 70 milijonov ljudi, ki
so ostali v krajih, katere je zasedla Os.

Hold opisuje tudi gospodarsko stališče
sovjetskega vojaka, ki dobi mesečno 10 rubljev,
t. j. 2 liri in pol. Častniki dobivajo plačo v
vrednosti 850 lir, ako se nahajajo na vojnem
področju. Kakšna je zveza med vojniki na bo-
jišču in med njihovimi družinami, je razvidno
iz naslednjega popisa: družine vojakov uradno
niso obveščene, če vojak umre, čeprav bi politi-
čni komisar družino moral obvestiti o njegovi
smrti. Včasih to stori, včasih pa ne. Sovjetski
vojak misli, da ima dobro hrano, ako dobi 1 kg
črnega kruha, škodelo juhe in nekaj drobra na
dan. Ako se nahaja v 15 km pasu na bojišču,
dobi tudi nekaj vodke. Tako piše angleški čas-
nikar o tisti armadi, ki naj bi po angleških in
ameriških namenih zavojevala in boljševizirala
Evropo. (Piccolo).

Stockholm, 25. maja. Lizbonski dopisnik agen-
cije »Europa Press« je dobil nekaj poročil o vse-
bini Rooseveltove poslanice, ki jo je nesel Davies
Stalinu. Ameriške osebnosti v Lizboni, ki imajo
dobre stike z ameriškim senatom, zatrjujejo, da
je Roosevelt poslal Stalinu naslednje zahteve:
1. Roosevelt zahteva od Stalina, naj bo v bodoče
bolj previden v svoji politični taktiki. Zaradi pre-
zgodnje objave moskovskih političnih in vojaških
ciljev se je zavezniško popolnoma ponesrečil po-
skus odtrgati Finsko od njenih zaveznikov. Zato
naj bo Stalin v bodoče pri objavljanju svojih voj-
nih ciljev, zlasti tistih, ki zadevajo Poljsko, bal-
kanske države in Turčijo bolj previden, kajti si-
ker se bodo ti narodi takšnim ciljem uprli. 2. Roo-
sevelt spodbuja Stalina, naj mu pomaga olajšati
notranjo politično napetost v Angliji in Združenih
državah na ta način, da likvidira komunistično
internacinalo. 3. Če bo Stalin ugodil tem zahte-
vam, je Roosevelt po vojni pripravljen prepustiti

letal in strmoglavce, ki so razbijali sovražne ba-
rake, odporna gnezda, mostove v močvirju ter
zlasti prometne zveze južnozahodno od Krimskaje.

Nemška obramba je tudi večeraj odbila bolj-
ševike, ki so skušali prekorajčiti Donec. Zahodno
od Sudaka ob južni krimski obali je prišlo do
močnega topniškega dvoboja med neko sovjetsko
podmornico in dvema manjšima nemškima vojni-
ma enotama. Sovjetska podmornica je bila trikrat
zadeta in se je morala umakniti, oba nemška čol-
na, ki sta bila napadena še od sovjetskih letal, pa
sta se vendar nepoškodovana vrnila v oporišče.

Južnovzhodno od Orla so oddelki nemške pe-
hote vdrli v sovražne črte ter so se po končanih
bojih s sovražnimi predstražami z nekaterimi
ujetniki vrnili v svoja izhodišča. Severovzhodno
od Velikih Lukov je neka nemška ogledniška sku-
pina izvala močno sovražno reakcijo. Boljševiki so
zadeli streljati s topništvom in so napadli s ka-
kimi 12 tanki, nemški pešci pa so v hitrem na-
stopu uničili nekaj sovražnih topov. Ker se je

Berlin, 25. maja AS. Iz pooblaščenega vira so
snoči izjavili, da se ruska neodvisnostna vojs-
ka na zasedenih vzhodnih ozemljih že usta-
navlja in da je delo zaznamovalo lep napredek.
Pri tem sodeluje tudi bivši sovjetski armadni
poveljnik general Vlasov, ki je bil leta 1941 v
bitki pri Kijevu od Nemcev ujet in je v družbi
več višjih sovjetskih častnikov sklenil pridru-
žiti se borcem proti sovjetskimi tlačiteljem.
Vlasov in njegova vojska, ki se bori za neod-
visnost, smatrata za svojo glavno nalogo vrči
boljševiško vladavino in sodelovati pri uvaja-
nju novega reda v vzhodnem delu Evrope. Vla-
sov je sin kmeta iz gubernije Nižnji Novgorod
in je leta 1919 vstopil v rdečo vojsko ter se
mu je zaradi sposobnosti posrečilo povzpeti se
do stopnje generala, poveljnika 37. sovjetske
armade, ki je bila razvrščena pri Kijevu.

Lvov, 25. maja. s. V glavnem mestu okrožja
Kolomea je bila pomembna slovesnost, ko so

Razpust kominterne — največji trik Stalin je razpusil kominterno, da bi pomiril anglosaške zaveznike

Berlin, 25. maja. Ni si težko predstavljati,
kakšen vtis je imela v Berlinu nenadna novica
o razpustu tretje internacionale. Ta korak je
največji trik v Stalinovi politični karieri, izve-
den na pritisk Anglije in Združenih držav. V
obeh angleških državah so namreč obstajali
močnimi tokovi, ki so smatrali zavezništvo s So-
vjetsko Rusijo za nekaj protinarnavnega, za spa-
ko, ki bi morala prej ali slej roditi tragične
posledice. Preblizu je bil spomin na preteklost
in angleška ter ameriška javnost se ni dala
prepričati, da bi bil komunizem iz leta 1941
drugačen kakor je bil leta 1919. Protiboljševi-
ške struje so se povečale in pomnožile. Tudi
anglosaška propaganda ni mogla Stalinove Ru-
sije približati javnosti, ker se dejstva, kakor
na primer pokolj v Katinu, govorila preveč
jasno. Tudi begunske vlade so se z izjemo Be-
neša kazale vedno bolj sovražne do zavezni-
štva z boljševiki. Po mnenju nemških krogov
je zahteval razpust kominterne Roosevelt v
pismu, ki ga je prinesel Davies. Roosevelt je

Nemška javnost in razpust kominterne

München, 25. maja. AS. »Münchener Neueste
Nachrichten« razpravljajo o razpustu Kominterne
in pravijo, da je bilo to neogibno nujno sprčo
ogorčenja in zgražanja, ki je nastalo po slabotnem
odkritju katynskih grobišč. Vrh tega sta Anglija in
Amerika zahtevali ta ukrep, vsaj na videz, zato,
da bi mogli v svojih državah zajeti nagnosko ne-
zaupevanja prebivalstva do tega čudnega zavezništva.
To so torej razlogi, zakaj si je Moskva nadela dru-
go krinko, hoteč zakriti pravo lice sprčo enotne
fronte, ki se je ustvarila na evropski celini in v
oseščini boljševikov. Poseben odmev naj bi ta
dogodek imel v odnosih med Amerikanci in Ru-
si. Za Anglijo pa je ta igra posebno pretkana, ako se
spominimo spodleteliga poskusa angleških komuni-
stov, da bi se vrnili v strnjene vrste angleške de-

Stalinu proste roke v tistih evropskih krajih, kjer
ima Sovjetska Zveza svoje koristi.
General Sikorski je že na poti na Bližnji
vzhod, kjer bo pregledal poljske čete, ki so prišle
iz Rusije in bo osebno nadaljeval preiskavo o uso-
di Poljakov, ki so ostali v Sovjetski Rusiji. Zbrati
boče podatke, s katerimi bi podprl obtožbo poljske
begunske vlade proti Sovjetom. Poljski poslanik
Romer je moral zapu-iti Sovjetsko Zvezo in je
Sikorskemu poročal o zadnjih dogodkih. Očividno
je Edenovo prizadevanje za zblizanje med Poljaki
in Sovjeti propadlo. Izvedelo se je, da bo po obla-
ditvi odnosah med poljsko in čehoslovsko be-
gunsko vlado, prihodnje dni prišlo do podobnega
tudi med poljsko ter begunsko jugoslovansko in
grško vlado. Radio Moskva nadaljuje z ostrimi na-
padi na jugoslovansko »vlado« in Londonu in Maj-
ski je zopet protestiral pri angleškem zunanjem
ministrstvu proti pisanju ne le poljskih, marveč
tudi drugih begunskih listov v Londonu, ki na-
padajo sovjetsko vlado. (»Corriere della Sera«).

vreme občutno izboljšalo, so nemški lovci lahko
nemoteno delovali in so na južnem odseku vzhod-
nega bojišča sestrelili 19 sovražnih strojev. Dve
nadaljni sovražni letali je sestrelilo protiletalsko
topništvo. Sovjeti so zadnja dva dni izgubili 76
letal.

Berlin, 25. maja. AS. Iz pristojnega vira se
je zvedelo, da je število sestreljenih sovražnih
letal, ki so prejšnjo noč napadla Porurje in zla-
sti Dortmund, naraslo na 38. Sovražna letala je
prestregla velika skupina nemških nočnih bomb-
nikov in strahovit ogenj nemškega protiletalske-
ga topništva. Sestreljeni so bili večinoma štiri-
motorni bombniki tipa »Halifax«, »Stirling«,
»Lancaster« in »Wellington«. Sovražnik je pri
tem napadu zgubil okoli 250 članov letalskega
osebjia.

Berlin, 25. maja AS. Kakor poročajo pri-
stojni viri, je število nad Dortmundom sestrel-
jenih angleških letal doslej naraslo že nad 40.

zastopniki oblasti prišli pozdravit čete Ukra-
jincev, ki so se v 14 dneh, ko so bili izvedeni
nabori v Galiciji, v velikem številu, kakor po-
vsod drugod, priglasi v 1. SS-divizijo, sestav-
ljeno samo iz domačega prebivalstva. Po ver-
skem obredu se je guverner pokrajine z za-
stopniki drugih nemških oblasti udeležil parade
divizije, ki je bila nedavno sestavljena in v
kateri so korakali tudi mnogoteri bojevnik iz
prve svetovne vojne, katerih se je večina pro-
stovoljno javila v galicijsko divizijo. Za zaklju-
ček slavnosti je imel nemški guverner govor,
v katerem je poveljeval staro vojno tovarišstvo
med Nemci in Ukrajinci. Poudaril je posebej
dejstvo, da je okraj Kolomea, zvest svojim iz-
ročilom, dal več prostovoljcev kakor pa ostali
okraj Galicije. Končno je povzel besedo tudi
zastopnik ukrajinskih prostovoljcev, ki je de-
jal, da so vsi njegovi tovariši ponosni, da mo-
rejo sodelovati v boju zahoda proti barbar-
skemu boljševizmu.

govoril tudi v Churchillovem imenu in je pri-
stikal na Kremelj, naj vsaj iz propagandnih
ozirov žrtvuje komunistično internacionalo. Ker
pa v politiki ni nič brez povračila, sta Anglija
in Amerika ponudili Rusiji zlate gradove. Raz-
pust kominterne je po berlinskem mnenju sa-
mo formalnega značaja. Nemogoče si je misliti,
da bi se komunizem odpovedal svetovni revo-
luciji, ne da bi naredil samomor. Zato je vedno
delovak zato je žrtvoval milijarde, zato je iz-
zival vojno. Iz vsega tega pa — izjavljajo v
Berlinu — je tudi jasno, da Stalinova odločitev
niti malo ne bo spremenila protikomunistične
politike Nemčije in njenih zaveznikov. (»Cor-
riere della Sera«).

Madrid, 25. maja AS. Tukajšnji listi se že
bavijo z razpustom kominterne, ugotavljajoč,
da gre za novo laž ter nepotrebno krinko, kajti
Stalin ne bo mogel več nikogar prevarati,
saj ves svet ve, da je izdajstvo edini politični
sistem Moskve.

lavske stranke. Trojanski konj, ki ga boče rdeči
diktator vsiliti v angleško politiko, pomeni za ko-
muniste v Veliki Britaniji močan sunek naprej,
bodisi zaradi pričakovanja, da se bodo vrnili v
vrste delavske stranke in se naglo polastili njenih
glavnih organizacij, bodisi da bi s tem, ko bi svojo
stranko dvignili do časti neodvisne in narodne
stranke, izpodnesli tla vsem svojim prednikom. Si-
cer pa ostaja Stalinu popolna svoboda dela, še
večja kot prej, in sicer kot poglavarju četrte skri-
ne internacionale. Iste trenutek, ko sovjetski do-
kument pretkana izjavlja, da svetovna revolucija,
ki je bila doslej cilj in namen boljševikov, ni več
zasebna zadeva Sovjetov, pač pa skupni cilj vseh
tudi imenovanih združenih narodov, ki delajo in
se bore za iste cilje neodvisno od svojega politi-
čnega sistema, že najdemo tudi razlogo za dogodek,
na katerega se bo Moskva prečesto sklicevala pri
neogibnih razgovorih z Angleži in Amerikanci.

Štiristoletnica Kopernikove smrti

Königsberg, 25. maja. AS. Na Albertovi uni-
verziteti v Königsbergu je bila spominska slovesnost
ob štiristoletnici smrti Nikolaja Kopernika. Govo-
ril je nemški minister Rust. Pri proslavi so bile
razdeljene spominske nagrade v spomin tega slav-
nega zvezdoslovca.

Načrti angleškega kapitala

Buenos Aires, 25. maja AS. Takozvana
mednarodna konferenca za prehrano, ki nada-
ljuje svoje delo v Hot Springsu, je dobila nov an-
gleški predlog. Angleška delegacija je predla-
gala, naj se ustanovi mednarodna banka za
preskrbo. Naj bo ta predlog sprejet ali ne, vse-
kakor iz njega izhajajo pravi nameni Londona,
ki ne stremijo za rešitvijo vprašanj, ki se bodo
pojavila po vojni, marveč pomenijo le nov po-
skus angleškega kapitala, ki bi rad zlomil go-
spodarstvo raznih narodov.

Predstava J. Boonove »Sv. Cecilije«

Dekleta, ki so včeraj zvečer z vsem mladostnim ognjem igrala zborso igr »Sv. Cecilija«, so se na moč potrudile, da bi svojemu botenju in pripravljenju dale kar najlepši zunanji izraz. V njih delu in trudu smo občutili toliko žive sile in hotenja, da nas je globoko dojmilo. Nič ni bilo naježenosti, nič umetništva, vse podajanje je izzevalo v preprosto, pa toliko bolj prijetno in odlično izpoved mladih src, ki se bore v meglenem in zbežanem svetu, v svojem strupenem šolskem okolju za najlepše ideale: za čistost, žrtve in za zvestobo Kristusu in Mariji.

Boonova »Sv. Cecilija« je pri nas nekaj povsem novega. Zato je bil pač tvegan poizkus te vrste igranja. Saj doslej, razen nekaterih priložnostnih zbornih deklamacij, te vrste igranja nismo poznali. In vendar smemo trditi, da je predstava uspela in v polno zadovoljila vse, ki so jo gledali.

Izvedba sama da slutiti velik trud in zbranost pri delu. Govorski zbori so bili izvežbani, kakor je bilo »idet, po dolgem delu. Tudi scenarija je bila dokaj neprisiljena. Vendar bi si želeli še več ritmičnosti in več melodičnosti pri izvajanju posameznih partij. Seveda je dokončno sodbo težko izreči, ker

Spominu † Iva Peršuha

Leto dni je minilo, kar je padel na višku svojih moških sil, ubit od komunistov, Ivo Peršuh, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice ter odločen katoliški mož. Bil je eden tistih, ki je med prvimi začel navduševati mladino v boj proti zločinu ter v tem boju tudi sam dejansko poprijel. Omeniti je treba, da za to svoje prizadevanje mnogokrat ni našel razumevanja celo med svojimi. Doživel je zaradi tega veliko razočaranj. Toda kljub vsemu je vztrajal pri svoji borbi, dokler ga ni zadela morilna krogla, istega dne, ko je padel dve uri pred njim tudi prof. dr. Ehrlich. Peršuhova velika zasluga je, da je vcepljal v mlajše vrste trdno voljo do odpora proti komunistu in jih pripravil na borbo. Zato ga bo slovensko ljudstvo znalo vedno ohraniti v častnem spominu, saj se je žrtvoval vseh zanj. Slava njegovemu spominu!

† župnik Jožef Oražem

Na praznik Marije Pomočnice, 24. maja ob 9 zvečer, je v ljubljanskem Leonišču po dolgotrajnem trpljenju bogu vdano umrl gosp. Jožef Oražem, župnik v Toplicah pri Novem mestu. S pokojnikom odhaja od nas vzoren duhovnik naše škofije in najskrbnejši dušni pastir. Rojen 20. marca 1899 v župniji Sodražica je odlično dovršil gimnazijo v knezoškofjskem zavodu sv. Stanislava v Šent Vidu. V zadnji svetovni vojni je bil obilno deležen vojnega trpljenja, ki mu pa ni stalo mladostnega idealizma. Takoj po povratku iz bojne fronte je vstopil v ljubljansko duhovsko sešenišče, kjer se je štiri leta z vso vno in ljubeznijo pripravil na svetlo duhovniško poklic. Posvečen v mašnika, 29. junija leta 1922 je nastopil svoje prvo službeno mesto kot kaplan v Dolih pri Litiji. S svojo ljubeznivostjo in duhovniško požrtvovalnostjo si je popolnoma osvojil srca vernikov, ki ga bodo ohranili v trajnem hvalnem spominu. Njegovo drugo službeno mesto je bilo v ponosni kmečki fari Cerklje na Gorenjskem. Tudi tu je zapustil najlepši spomin nadvse skrbnega, vestnega in delovnega duhovnika. Leta 1929, je prišel kaplanovat v največjo slovensko faro k Sv. Petru v Ljubljani, kjer je ostal 7 let. Njegova služba na tem mestu je zahtevala čelaga človeka. V šoli, v cerkvi in v raznovrstnih katoliških organizacijah ga je čakalo ogromno dela, ki se ga je pokojni gospod Jože lotil z vso srčno vno. Ne samo na sedežu fare, tudi v Moste, ki so bile takrat še v okviru šempeterske fare, ga je gnala ljubezen do duš, zlasti do mladine. Nešteto krat je prehodil pot od Sv. Petra do ljudskega doma v Mostah, v lepem in grdem vremenu, vedno poln novih misli in načrtov. Po njegovem prizadevanju je bilo povečano poslopje moščanskega doma, moščanska mladina je po njegovi skrbnosti prešla na lepši organizacijski sestanki premnogo plemenito pobudo. Velika šempeterska fara ga je poznala in ljubila, saj je videla v njem pravega duhovnika po Sreču božjem, ki si v nesebičnem delu za duše ni dal miru, četudi je bil ves čas zelo slabotnega zdravja. Ko se je leta 1936, odpravil kot novoimenovani župnik v Toplice pri Novem mestu, so mu šempeterske organizacije priredile tako lep in prisrčen poslovilni večer, da se je v njem pokazalo vso globoko spoštovanje in vsa iskrena ljubezen, ki so jo imeli zanj. V Toplicah je zagrabil za delo z obema rokama. Prenovil je cerkev, preskrbel nove zvonove, popolnoma predelal staro župnišče, in v njem napravil lepo društveno dvorano; za duhovni prepoved fare je izdal kot novost na kmečki fari poseben farni list, ki ga je v začetku tudi sam pripravil in množil; bil je goreč pridigar, očetovsko resen pa ljubezniv spovednik, skrben katehet v šoli, neumorno delaven v vseh organizacijah, namenjenih v duhovno in socialno pomoč ljudskim slojem. Ze se ga je lotevala zahrbitna bolezen, pa je junaško vztrajal na svojem mestu, upravljal poleg svoje težavne župnije še duhovnijo Polance in bil svojim faranom zlasti v zadnjih letih nepogrešljiv svetovalec in dobrotnik. Lansko poletje je moral na zdravljenje v Ljubljano. Kljub najskrbnejši negi, ki je bil deležen od strani zdravnikov in požrtvovalnih sester v Leonišču, je po skoraj enoletnem silnem trpljenju, ki pa ga je prenašal z vzgledno vdanostjo, odšel k svojemu Bogu, ki mu je vse življenje verno častil. Njegova smrt je bila smrt pravičnega, ki umrje v Gospodu. Uverjeni smo, da mu bo Bog obilno poplačal vso njegovo duhovniško ljubezen in skrb kakor tudi vse njegovo veliko pa tako bogovdano prenašano trpljenje, ki ga je stalno spremljalo skozi življenje in ga v zadnjem letu do kraja izmučilo in telesno strlo. Naj se spočije v miru njegova duša, njegovo izmučeno telo pa naj dočeka slavo vstajenja.

Truplo blagopokoječa gospoda župnika leži v mrtvašnici Zavetišča sv. Jožefa. V četrtek jutraj bo prenešeno v šempetersko faro cerkev, kjer bo za pokojnika ob 7 slovesna maša zadušnica. Nato bo truplo odpeljano na žale, odkoder bo v četrtek popoldne ob 3 pogreb k Sv. Križu, kjer bo našel blagi pokojnik, utrujen od dela in trpljenja, med duhovnimi sobratji svoj zadnji mirni zemeljski dom.

Vremenska napoved za 26. maj (sredo):

izboljšanje, v popoldanskih urah morda manjše krajevne nevihte.

27. maj (četrtek): večinoma jasno.

kakor že omenjeno, pri nas doslej zborških iger nismo srečevali po odrih. Zato je toliko večje hvale vredna misel, da so se dekleta lotile tega dela. To posebno danes, ko se omedljal individualizem bolj in bolj umika občestvu in njegovim živim silam. Pametno bi morala biti, da bi dekleta s svojim delom nadaljevale in bi tako ljubljana dobila svoj stalni govorniki zbor. Saj je literatura modernih zborških iger tako bogata.

Globoko začudenje pa nam vzbuja dejstvo, da je bila ta predstava tako slabo obiskana. Za ves svoj trud in delo dekleta take nagrade pač niso zaslužile. Nehote se nam rodi vprašanje, kje so vse naše katoliške, posebej dekliške organizacije? V tem tednu sprave bi bilo pač primerno, da po vseh zavodih organizirajo udeležbo k marijanskim

Ducejeve nagrade dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Arku Rudolfu in Francki iz Vinice ter Pavlinu Francu in Frančiški iz Polovrha pri Smihelu ob priliki rojstva dvojčkov nagrade v znesku po 600 lir.

predstavam v frančiškansko gledališče. Hočemo duhovnega dviga naše mladine. »Sv. Cecilija« in Claudelovo »Oznanjenje« sta v ta namen kot nalašč izbrani. Lepo bi bilo, da bi se vsa katoliška ljubljana zganila in bi s svojo udeležbo potrdila mlado prizadevanje.

Dekletom, ki so nam predstavile Boona, smo za njih trud močno hvaležni: in jih samo prosimo, naj v svojem prizadevanju rastejo in naj nam nudijo čim več podobnih predstav.

Uradni razglasi

Podaljšava roka za prijavo pravic na nepremičninah nemških naselnikov

Glede oseb, ki bivajo zunaj občine ljubljanske in ki so dolžne opraviti prijavo po členu 2. naredbe z dne 28. marca 1943-XXI št. 38, se šteje prijava kot pravočasna, če so jo do vsotelega dne 30. junija 1943-XXI vložili pri Pobotnem uradu, ustanovljenem z naredbo z dne 8. novembra 1941-XX št. 142, ali kot priporočeno pošiljko oddali pri kakem poštnem uradu.

Sprememba določb o zaplembi imovine, ki je last upornikovih svojcev

Člen 1. Namesto razmerja, v katerem bi bil upornik udeležen pri zakonitem nasledstvu po članih svoje rodbine, velja za zaplembo njihove imovine spodaj določeno razmerje, če živijo skupno:

a) sorodniki v navzgornji in navzdolnji vrsti: ena tretjina, če ni drugih oseb, ki bi bile poklicane k sodelovanju; ena četrtina v drugih primerih;

b) zakonci: polovica, če ni otrok iz tega zakona; ena četrtina v drugih primerih;

c) bratje in sestre: ena četrtina;

d) drugi sorodniki, ki bi bili poklicani k zakonitemu nasledovanju: ena četrtina.

Delež se zniža na polovico glede svojcev iz črk a), b) in c), če ne živijo skupno. Nič se pa ne odvzame zakonito ločenemu zakoncu.

Člen 2. Ko se objavi zaplembna odločba, določi Zavod za upravljanje, likvidacijo in do-

deljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, po možnosti po zaslusnem upornikovega svojca ter po morebitnem izvedenskem mnenju, skupno vrednost imovine na dan zaplembe odločbe.

Zoper to določitev Zavoda se sme prizadeti, če misli, da njegovi imovini določena vrednost ne ustreza dejanski vrednosti, v 10 dneh od obvestitve o določitvi pritožiti na komisijo, ki jo imenuje Visoki komisar in je sestavljena iz sodnika, po stopnji ne nižje od sodnika okrožnega sodišča kot predsednika, iz enega predstavnika finančnega ravnanstva in enega predstavnika tehničnega urada Vis. komisariata.

Člen 3. Kadar je mogoča snovna delitev raznih sestavnih delov svojčeve imovine, zavezane oddaji, prevzame Zavod njemu pripadajoči delež v naravi.

Isto se zgodi, če je v naravi mogoče dati Zavodu enega ali več sestavnih delov imovine v vrednosti deleža, ki gre Zavodu po členu 1. V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena označi imovinske dele, ki naj se oddajo v naravi, natančneje Zavod po zaslusnjo prizadete stranke.

Ob sporazumu je taka poravnava naslov za prepis lastninske pravice glede nepremičnine na Zavod.

Člen 4. Če sporazuma ni, predloži Zavod

natačnejšo označbo v odobritev komisiji iz člena 2., katara jo lahko v posameznostih predložijo.

Komisija sklepa, če le mogoče, po zaslusnjo Zavoda in prizadetih strank.

Člen 5. Če delitev kake nepremičnine, spadajoče v zavezanečovo imovino, ni mogoča v naravi in tudi ni mogoče drugače oddati Zavodu pristojeci mu delež, določi komisija iz člena 2. na zaprosbo Zavoda, potem ko je, če le mogoče, zaslusila prizadeto stranko, ob nadrobni označbi delež, ki naj se, v razmerju s celoto, prepiše Zavodu v last.

Člen 6. Komisija sklepa veljavno z večino glasov; njene odločbe so neprizivne in dokončne ter so izvršilni naslov.

Člen 7. Oddaji zavezana prizadeta stranka se lahko oprostí oddaje v naravi celoma ali deloma s tem, da plača dolžni delež v gotovini.

Predpisi za skušnje in gimnazijske sprejemne izpite

Člen 1. Gimnazijski sprejemni izpit obsega teleske skušnje:

a) pismena skušnja iz slovenščine, sestojča iz nareka in proste obnove sestavka ali berila, ki ga prebere izpraševatelj, kar je opraviti v največ dveh urah. Oba dela te skušnje je opraviti zaporedi isti dopoldan;

b) pismena skušnja iz aritmetike in geometrije, sestojča iz rešitve enega ali več računskih načinov;

c) pismena skušnja iz geometričnega risanja;

d) ustna skušnja iz slovenščine, zgodovine in zemljepisa (splošna izobrazba), iz aritmetike in geometrije;

e) skušnja iz telovadbe.

Člen 2. Ustne skušnje se vršijo po sledečem načrtu:

Slovenščina: Čitanje in deklamacije. Vaje vsebinske obnove, opisa in pripovedovanja. Dokaz o metodičnem znanju različnih besednih vrst. Določanje osebkov in povedel. Spregetav pravičnih in nepravilnih glagolov.

Zgodovina in zemljepis: Opis Ljubljanske pokrajine in Italije z ozirom na najpomembnejše zgodovinske osebnosti in na značilnosti gospodarstva in dela.

Aritmetika in geometrija: Lahke vaje ustnega računanja. Vaje s pretvarjanjem na mere desetinskega merskega sestava. Osnovni zakoni in lahki primeri s celimi števili in desetinkami. Lahki aritmetični in geometrični računi.

Člen 3. Razveljavljena je določba, koliko časa se sme največ porabiti za ustni izpit.

Člen 4. Za kandidate, ki želijo opravljati izpit v jesenskem roku, se mora do vsotelega 15. junija prošnja na taksnem papirju za 6 lir, ki jo podpiše oče ali njegov namestnik.

Pšenica in riž dvakratni pridelek na leto v Španiji. V jugovzhodni Španiji bodo letos napravili zanimive poskuse: po prvi letini pšenice nameravajo jo posaditi na strniščih tako namreč računajo, da bo lahko zemlja dala dve letini letno. Gre za ozemlje približno 20.000 oralov.

Saj bi sodelovali...

Namreč pri spravnem dnevu, spokorni procesiji, pri posvetitvi Marijinemu Sreču. Kaj je s to posvetitvijo, ki tako vabi, kliče in snubi vsa srca, da se ji nihče ne more ustavljati. Na široko je zajela vse narode plasti. Ne samo posameznika, tudi družine si je osvojila, poklice in narodne stanove je obšla z vso ljubeznijo, neuki in globoko učeni so se vneli znanju. Kdo bi prešel vse, ki gorijo v ljubezni do Marije. Pa vendar, vendar! Kakor povsod in vedno, tudi pri posvetitvi Marijinemu Sreču pravijo nekateri: ampak vendar!

Zakaj ta: ampak in ta: vendar? Čemu gledajo z mešanimi čustvi to silno gibanje, ki je prevzelo ljudi, družino, šolo, umad in delavnico, da je postalo resnično občestvo in narodno? Nekaj jih vabi in drugo odbija nekateri, da bi radi sodelovali, radi se udeleževali pobožnosti, če bi se jih mogli. Pravijo, da so izgubili nekateri živ stik s Cerkvijo, z verskim življenjem in praktičnim kršnanstvom, da posvetitev Marijinemu Sreču simpatično pozdravljajo, pa zaradi že opuščene in pozabljenega verskega življenja ne morejo več priti v žive stike z verskimi dejavnostmi in čini, kakor bi iz srca radi držali isti korak z narodovim občestvom in čutili isti življenjski vzpon z narodovim telesom in živeli isti utrip z narodovim srecem, ker se jim zdi, da so potisnjeni nekam v stran, kot krivično zapušteni, za katere se nihče ne zmeni. Kaj ni mogoče najti skupne podlage, kjer bi se lahko vsi sešli, da bi bili eno srce in ena duša. Kaj takega nam dajte, pravijo, da bomo lahko še mi občestveno sodelovali.

Otožna tožba, polna dobre volje. Je resnična ali izmišljena? Zakaj bi ne verjeli, da je neprijetno ležati bolan, ko je polno dela in bi hlepek rad delal: postopati kot tret, ko se družina poti od zore do mraka, na škodo občestva živeti kot drevesni zajedalec, da se suše veje in odmirajo korenine.

In zopet! Ali ne bo vstalo hrepenenje in butnilo na dan, če se človeku zdi, da vidi kruh, ko je sam sestradan, sliši žuboreti vodo, pa sam medli zeje, gleda, ko njegovi domači, oče, mati, bratje in sestre gradé hišo in pripravljajo dom, sam pa stoji kot tuje med znauci, kot izobčenec med svoji. Ves narod misli in čuti eno, njemu. pa se ne posreči zlit se z narodom v enoto. Ali so ta mešana čustva bolezensko neubranosti ali pa prijetni odmevi iz davnine, ki jih budi vest, češ da je nekoč bilo drugače, ko je z narodnim občestvom ne samo govoril isto besedo, marveč tudi živel isto duhovno življenje, takrat, da, takrat je bilo lepše in boljše.

Tujina je vzela pravo vero. Znanost je omamila življenje, a ga ni osrečila. Prešernost in razbrzanost ga je včasih zastrupila in sedaj brani užaljeni ponos, da bi hlepek priznal duhovno stisko in bedo, ko bi se spokorno vrnil domov k Očetu, ki veri očetov, da bi bil zopet eno z drugimi. Trpljenje nas uči, da kdor se je oddalil Bogu, se je tudi oddalil od naroda, ki ga je Bog ustvaril. Radi bi sodelovali z drugimi, ker so iste krvi in iste besede z njimi, a ne morejo sodelovati, ker so se ločili od narodove duše, ki jo oživlja Resnica, Dobrota in Lepota. Čutijo domotožje in žele goreče, da bi se jim približal dom, iz katerega so nekoč preobsejnost odšli in jih je zaradi svojega življenja sram, da bi se vanj povrnili, ker bi s tem priznali, da so se zmotili.

Francoski socialist Albert Thomas se je 1. 1931 mudil na socialističnem mednarodnem kongresu v Rimu. Rad bi videl papeža, če bi ga ne bilo kot socialista sram pripogniti koleno pred papežem, kakor so velevali dvorni predpisi. Francoski poslanik mu je pomagal s tem, da mu je izročil zdravniško izpričevalo, da si je poskoval koleno in ga zato ne more upogniti kakor zahteva dvorni ceremoniel. O tem so obvestili papeža. Papež mu je dovolil audienco petih minut, ki se je zavlekla do triletni ure. Ob slovesu je objokanih oči pokleknil pred papeža, da mu poljubi ribiški prstan. Z očelovskim umevanjem ga je odpustil pri Xl. z besedami: Ekselencia, iskreno hvalim Boga, da se vam je koleno tako hitro pozdravilo.

Nekdanja vera in živa sedanjost je obudila, kar je preteklost ugrabila. Kolikori ne sodelujejo pri posvetitvi v čast Marijinemu Sreču, ker je v njih omrtvela vera očetov, ki so verovali v Boga; ugasnila molitev mater, ki so nas učile ljubiti Marijo. Kaj misli naš narod, vprašajte njegove pesmi o Mariji: glejte njegovo slike in kipe; štejte znamenja in cerkve. Kaj ne razumete poslednje volje našega naroda, zidane na skalo in napisane v svete domove na Kureškem. Veseli in žalostni gori, na Zaplazu itd. Kdo je izdal te svete kraje, če ne tisti, ki svojega srca ni posvetil Marijinemu Sreču!

Sodbe vojaškega sodišča

Pred vojaškim vojnim sodiščem v Ljubljani je bil na smrt obsojen Boben Jože iz Zg. Kašlja, bivajoč pri Dev. Mar. v Polju, rojen 22. III. 1920. Na dosmrtno je bil obsojen Senger Stanislav, rojen v Ljubljani dne 12. II. 1909, bivajoč v Kozarjah. Oba sta bila obtožena pripadnosti OF. Boben posebej je bil obtožen, da je organiziral mladino v okolici Dev. Mar. v Polju ter bil politični komisar 2. čete I. bataljona »Dolomitkega odreda«. Dalje sta bila obtožena, da sta pripadala oboroženi prevratni organizaciji v tako imenovanem »Dolomitkem odredu«. Boben je bil razen tega še obtožen noženja orožja in municije, napadov na pripadnike Oborožene sile v Žažarju, Bizoviku in na Koreni, propagande v svojstvu komunističnega političnega komisarja pri Dev. Mar. v Polju.

Drobne gospodarske

Italija kupuje tobak v Bolgariji. V Sofiji je bil te dni podpisan med Italijo in Bolgarijo sporazum o nakupu tobaka v Bolgariji za italijanski račun. Gre za letino 1942.

Nacionalni natečaj za iznajdbe v kmetijstvu. Pri prireditvi zadnjega vsedržavnega natečaja za iznajdbe ob priliki dneva tehnike je bilo nagrajenih tudi več iznajdb kmetijskega značaja. Nagrado 25.000 lir je dobil neki izumitelj za izum, ki se nanaša na pomivanje sodov, drugi je dobil nagrado 10.000 lir za izboljšanje mlatilnice, tretji 10.000 za izboljšanje plugov, 5000 lir za valilno poskuse itd.

Hrvatski film. — V lanskem letu je bilo na Hrvatskem cenzuriranih in pripuščenih za predvajanje 234 igranih in 83 tonfilmov, ki pa so bili vsi inozemskega izvora. Zaradi tega nameravajo na Hrvatskem ustanoviti svojo proizvodnjo filmov. Filmski zavod »Hrvatski slikopis« je razpisal natečaj za izdelavo filma iz hrvatske pokrajine.

Reorganizacija bank v protektoratu. V kratkem bo v okvirju reorganizacije bankarstva v češkomoravskem protektoratu izvedena fuzija več bančnih zavodov. Praška kreditna banka, Češka industrijalna banka, Centralna banka hranilne, Češkomoravska banka, Moravska ljudska banka v Brnu in Češka trgovinska banka bodo fuzionirane. Moravska banka bo nadalje zaprla nekatere podružnice na Češkem. Agrarna banka in Nemška zemljiška prometna zadruga bosta fuzionirani v kmetijsko banko za Češko in Moravsko.

Po dolgi težki bolezni nas je za vedno zapustil naš srčno ljubljani soprog, predobri oče, sin, brat, stric, svak in zet, gospod

Martin Jerman

trgovec

dne 25. maja, previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti ga bomo spremili v četrtek, dne 27. maja 1943, ob pol štirih popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Trbovlje, Litija, Sarajevo, dne 25. maja 1943.

Žalujoča soproga Angela s hčerko Doro in sorodstvom.

Gotska naselbina pri št. Juriju ob j. ž. odkrita

Ponedeljska »Marburger Zeitung« in »Tagespost« prinašata izpodbirni E. Pajdaša daljša članka o važnem zgodovinskem odkritju, ki ga je napravil izredni vseučil. prof. dr. Walter Schmid iz Gradca na Rijniku pri št. Juriju ob j. železnici.

V zatišju južnega pobočja Rijnika, nedaleč od št. Jurija ob j. ž. je profesor že lani v avgustu odkril ostanke gotške naselbine, od katere je danes odkopan že 6 hiš. Lani je odkril prvo in nekoliko vstran stoječo gotško hišo in jo dal odkopati. Ta je dolga 33,5 metra in široka 12,5 metra. Zidovi so zgrajeni iz lomljenca, ki je povezan z rumenkasto malto. Krita je bila hiša z opeko. V zahodni steni hiše je 3 metre širok vhod, skozi katerega pridemo v prostor z ognjiščem. V jugozahodnem kotu sobe je postavljeno ognjišče, zloženo iz kamnov in zemlje. Prav blizu ognjišča je iz ploščatega lomljenca sestavljena delovna miza. V vzhodnem delu sobe je bila kovačija. V zemlji na tleh so našli vse polno ogrgov in tudi koščke železa, železne žlindre, konice sulice in lasnice. Dalje so našli tudi ostanke plošč in obrobov iz svinca in brona, različne zaponke, kakršne so bile v navadi v tedanjih časih, eno celo srebrno, dalje križu podobno zaponko itd. Ti predmeti dokazujejo, da so v kovačiji gotške vasi na Rijniku znali kovati ne samo orožje iz železa, ampak tudi že umetnostno obrtno okrasje. Ostali prostori v prvi hiši so bili prebivališča. Eno od teh je bilo celo obmetano z rumenkasto malto. Najbrž je bila to spalnica gospodinje, zakaj na tleh so našli košen ročaj, zvonček in odlomljen kos košenega glavnika, dalje bronasto iglo z ušesom ter lončeno preslico za predvilo.

Najvažnejše odkritje pa je seveda novce, ki so ga našli tudi med drugimi že zelo obrabljanimi novci iz 2., 3. in 4. stoletja. Ta novce je bil kovan v mestu Ravenni, ki je bilo tedaj prestolnica vzhodnih gotških kraljev. Novce je bil kovan za vladar gotškega kralja Alariba (526—534), vauka in naslednika Teodorika Velikega. Prav številne pa so bile lončene črepinje, ki so jih našli v prvi hiši. Vse kažejo

značilne oblike in vzorce iz časa gotške preseljevanja. Značilni so zlasti lonci, okrašeni s valovitimi črtami in z poševno postavljenimi kockastimi vzorci. Posode s prav takšnimi ornamentami, oblikami in načini izdelave ter tudi hiše s prav takšnimi tlorisi, kakor je bila prva, ki so jo odkrili v Rijniku, so našli že svoj čas na otoku Krimu v bližini trdnjave Sebastopol, kjer so bili naseljeni Goti, še preden so odšli na veliko preseljevanje.

Od začetka aprila letos so nadaljevali izkopavanja na Rijniku in odkrili še nadaljnjih pet hiš, ki imajo vse enak tloris kakor prva. Kot najvažnejše in najzanimivejše odkritje velja kopalnica. Je to velik pravokoten prostor z dvojnimi dnovi iz kamna. Ob stenah so glinaste cevi, podobne rimskim hipokavstom — torej gotška parna kopel — smiselno in enostavno zgrajena. Najbrž so imeli take kopavnice v stari domovini, na Rijniku pa so jo zgradili zato, da so zaradi pomanjkanja vode imeli vsaj eno vaško kopel.

Vsa ta odkritja in najdbe na Rijniku dokazujejo, da so se tudi Goti trajno naselili na ozemlju sedanje Spodnje Stajerske, da so orali in obdelovali zemljo in tako — kakor piše Paj-

Občni zbor Ljubljanske borze

V ponedeljek popoldne je bil ob občini udeležbi 18. redni občni zbor članov Ljubljanske borze za blago in vrednote, katerega je vodil predsednik borznega sveta g. dr. Ivan Slokar. Predsednik je najprej pozdravil navzočnega zastopnika Visekega komisarja in obnem borznega komisarja dr. Atilja Apolonija, namestnika borznega komisarja načelnika dr. Trstenjaka, zastopnika Pokrajinskega sveta korporacij g. Smrkolja, ravnatelja Prevođa polkovnika Pillo in druge zastopnike gospodarskih organizacij in tiska.

Nato je naslovil na zbrane naslednje besede: Vsem uglednim gospodarstvenikom, ki so člani naše borze, so dobro znane okoliščine, ki ovirajo v sedanjem vojnem stanju normalni razvoj ekonomskega življenja. Zaradi tega ne preseneča nobena, da je naša borza v času neizogibnih omejitev, racioniranja, makeimiranja in blokiranja obsojena na začasno počivanje, dokler se razmere ne normalizirajo. Edina tolažba obstaja v tem, da se nahajajo vse evropske borze v podobnem položaju navideznega življenja, v kolikor sploh poslujejo. Naša borza, podprta od vse hvale in priznanja vredne zvestobe svojih članov, živi od lastnih moči brez subvencij, ki bi obremenjevale skupnost. Uprava borze je znižala vse izdatke do skrajnosti, tako da je kontinuiteta do zopetne normalizacije razmer zagotovljena. S tem v zvezi smatram za svojo dolžnost, da s tega mesta izrečem globoko zahvalo našim člani. Ekse. Visokemu komisarju Emiliju Grazioliju za vsa njegova prizadevanja v prid gospodarstva naše Pokrajine s prošnjo, da bi izvolil tudi v bodoče ohraniti našemu gospodarstvu in naši borzi dragoceno naklonjenost in zaščito.

da — ustvarili prve osnove germanskonomškega življenjskega prostora na Spodnjem Stajerskem.

Seveda niso bili le Goti tisti, ki so se naselili na Rijniku. Tudi prvi znani prebivalci Spodnje Stajerske, Iliri, so si na Rijniku zgradili nekaj hiš. Te so bile seveda le iz lesa in so bile le njihovi temelji iz kamna. Ker pada Rijnik proti severovzhodu, severu, vzhodu in zahodu zelo strmo, dočim se spušta proti jugu v terasam podobnih stopnjah, so zgradili Iliri v obrambo svoje naselbine obročast nasip. Ta nasip je širok skoraj dva in pol metra in gre od vzhodnega na zahodno pobočje gore. Se danes stoji, dokaj čokat in dobro viden. Le tam, kjer stoji gotška vas, nasipa ni več. Goti so kamenje iz nasipa porabili za zgradbo svojih hiš. Južno pobočje Rijnika je moralo biti svoje čase zelo naseljeno, sicer Goti ne bi podrli močnega nasipa.

Ze pred leti so bile zgodovinske najdbe na Rijniku dokaj številne in tudi različne. Spadale so v vsa zgodovinska razdobja in poudarjale važnost Rijnika za zgodovino Stajerske. Odkritje gotških hiš na Rijniku pa je tem pomembnejše, ker je to prvo odkritje v območju vzhodnih Alp. Dokazuje namreč, da so bili na Spodnjem Stajerskem stalno naseljeni tudi Goti, ki so se po razpadu gotskega kraljestva v Italiji vtopili v Langobardih.

Iz poročila borznega sveta je posneti, da je tudi lani odpadlo trgovanje z efekti, devizami in valutami, dočim je bil promet v blagu omejen samo na lesno stroko. Poslovalo pa je še nadalje borzno razsodišče.

Poročilo finančnega odbora je podal njegov predsednik g. Ivan Gregor. Iz poročila je posneti, da je lani donos poslovanja znašal 0,2 milij. lir in se je v primeri z letom 1941 le malo zmanjšal. Nasprotno pa so se znatno zmanjšali izdatki, zlasti upravni stroški, tako da je ostal prebitok 0,104 milij. lir, za katerega je bilo predlagano, da se prenese na nov račun. Bilanca izkazuje za lansko leto večo 1,1 milij. lir, od česar odpade med pasivi na stavbni sklad 1,0 milij. lir, med aktivni pa so znašale naložbe v denarnih zavodih 1,1 milij. lir. Finančni odbor je predlagal absolutorij borznemu svetu, kar je bilo tudi soglasno sprejeto in je bil odobren računski zaključek za lansko leto.

Pri naslednjih volitvah so bili ponovno izvoljeni v borzni svet inž. Hribar Boris, Kavčič Josip, Niklbacher Ferdo, Schwinger Rihard, Volk Avgust in dr. Vrbanič Gjuka, dočim so bili ponovno izvoljeni v finančni odbor: Gregor Ivan, Sorčak Anton, dr. Ceferin Emil, Ljubič Josip in dr. Loretto Fran. V borzno razsodišče so bili ponovno izvoljeni naslednji gospodje: Avenek Ivan, dr. Božič Mirko, inž. Ferline Bogdan, Friedrich Aleksander, Jelenič Jernej, Knez Zdenko, Malavašič Franc, Pieliek Ivan, inž. Pavel Kerže in Vidmar Stane.

Po končanem obnem zboru se je konstituiral borzni svet v prejšnji sestavi s predsednikom dr. Slokarjem in podpredsednikom Ivanom Jelačinom in Francem Heinricharjem.

OTROŠKI KOTICEK

Lea Fatur

Roža in Kopriva

(Pripovedka)

K svatbi je bilo povabljenoro soroštvo in svaštvo, vsa gospoda iz bližnjih in daljnih gradov. Grad so ovili s kitami zelenja, dvorane so dehtele od Rožinega cvetja. Na dvorišču so bile mize za domače in tuje hlapce, kmete, popotnike in berače. Vonj pečenega mesa, smeh in petje je šlo daleč čez najvišje griče. Ko so bili svatje zbrani, da gredo v kapelo, je pozval domači gospodar z resnim glasom:

»Zlahtna gospoda! Sorodniki, sosede in prijatelji! Preden proslavimo vesel del našega praznovanja, vas prosim, da mi pomagete izreči pravično sodbo kruti mačehi, slabi materi in ženi.«

Vstal je sodnik, ki je našteval vse pregrehe nekdanje graščakinje in vprašal, kakšna kazen bi bila primerna zanjo. Gostje so se posvetovali in se izrekli soglasno:

»Zasluzi, da se zapre v sod, ki je našpikan z žebli in zakotrlja v Savo.«

Vaški sodnik je izpraševal goste na dvorišču, kako bi sodili. Odgovorili so ravno tako kakor gostje v dvorani. In tako so zabasali hudobno mačeho v sod in ga zakotrljali v Savo. Koprivo je poslal oče v samostan spokornic na Studencu. Vila Bela je bila tudi v gostih in Roža jo je srčno prosila, naj od vzame njeni po pol sestrni mučno kazen, da joče blato in govori žarne koprive. Vila Bela je pogledala resno. Roža in njenega ženina: »Če vzamem od nje kazen, moram vzeti tebi plačilo — nič več ne boš točila biserov.«

»Rada izgubim bisere in cvetje, da le ni moja sestra tako nesrečna.« (Dalej.)

»Pravda« o razpustu kominterne

Rim, 25. maja. AS. »Pravda«, ki ima nalogo razložiti ruskemu ljudstvu, zakaj je bila tako neprilakovano zatrla tretja internacionala, pravi, da so si posamezne komunistične stranke v posameznih državah na svetu pridobile že toliko politične zrelosti in programske trdnosti, da bodo lahko delovale same, ne da bi se obračale na Moskvu in na vrhovni svetovni svet po navodilih in nasvetih. Da bi olajšalo različnim komunističnim strankam prilagoditev k posebnostim političnega in socialnega stanja posameznih držav v korist delavskega razreda, je predsedstvo izvršnega odbora Kominterne sklenilo pustiti posameznim strankam vso svobodo političnega delovanja. »Pravda« dopušča mnenje, da je bilo takšen poskus treba storiti, kajti sedanji vojni čas je kot nalašč ustvarjen za takšne poskuse. Pa tudi drugi razlogi, ki so diplomatskega in vojaškega značaja, so vplivali na to odločitev.

Razpust Kominterne ni navdušil angleškega ljudstva

Rim, 25. maja. AS. Sleparska razpustitev tretje komunistične internacionale angleškega ljudstva očitno ne navdušuje preveč. List »News Chronicle« na primer piše, da je po Stalinovi odločitvi »nevarnost tretje vojne manjša«. Kot tretja svetovna vojna je mišljena vojna, ki bi po sedanjem svetovnem požaru nastopila med Rusijo, Združenimi državami in Anglijo. Previdno pisanje lista »News Chronicle« je precej zgornjo.

KINO MATICA 22-41

Film najgloblje socialne in ljubezenske vsebine... * Nepozaben obraz graciozne CORINNE LUCHAIRE v režijski umetniški »Jeca brez rešetk«

Solgralci: Roger Duchesne, Annie Ducaux. PREDSTAVE ob 15, 17 in 19.15!

KINO UNION 22-21

Odličen češki film po znamenitem K. Čapkovem romanu

»Turbina«

V glavnih vlogah: Lida Baarova in František Smolík. Predstave: delavnica ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah ob 10.30, 12.30, 17.30 in 19.30!

KINO SLOGA 27-36

Sentimentalna ljubezenska komedija

»Zadnja iluzija«

V glavnih vlogah: Harry Baur, Betty Stockfeld, Jeanne Provost. Zaradi dolžine filma pričetek predstav ob 14, 16.15 in ob 18.30!

Športne tekme v Ptuj in Celju

Na Spodnjem Stajerskem je bilo preteklo nedelje več športnih prireditev, o katerih posnemamo po mariborskem dnevniku naslednje zanimivosti: V Ptuj so priredili šfatejni tek okoli ptujškega gradu na 1000 m dolgi progi. Udeležba s strani lahkotletov je bila prav lepa, prav tako pa so tudi mešanji pokazali živahno zanimanje za tekmovalstvo. Dvanajst moštvo se je predstavilo sodniškemu zboru na cilju pred mestnim domom. Prav dobro se je držala šfate delovne službe iz Velike Nedelje, ki pa je kljub svoji borbenosti morala prepustiti pokal mestnega župana hitrejšim Ptujčanom. Čas zmagovalne šfate je znašal 3 min. 55 sek. Pri razdelitvi nagrad je govoril dr. Wesely ter slavil vrednoti športa za vzgojo značajev in dobrih vojakov.

V spodnjestajerskem nogometnem razredu je bila v nedeljo na vrsti finalna tekma med Trboveljčani in Zagorčani. Obe moštvi sta dospeli v Celje, kjer sta se na nevtralnem tleh borili za poslednje in odločilne točke. Trboveljčani so bili boljše in so zmagali s 4:2 (2:2). Tako si je trboveljska nogometna enajstotica tudi letos priborila spodnjestajersko prvenstvo in se kvalificirala za sodelovanje v višjem razredu.

Večkrat smo že poročali, da imajo v Celju prav dobrega igralca namiznega tenisa. To je 16letni Edi Vrečič, ki si je priboril štajersko prvenstvo. Zdaj so ga povabili na državno prvenstvo v namiznem tenisu, ki bo od 28. do 30. maja v Breslavi. Vrečič je že odpoval na Dunaj, kjer se skupno z drugimi pripravlja na veliko tekmovalstvo za naslov nemškega državnega prvaka.

V višjem razredu štajerskega nogometnega prvenstva je bilo v nedeljo na vrsti srečanje med mariborskimi železničarji in med Celjani. O tekmi poročajo, da je bila hudo napeta. Celjani so že vodili v prvem polčasu z 0:1, v nadaljevanju igre pa so opešali in tako so zmagali Mariborčani z 2:1. Poleg nogometnih tekem so gledali Celjani tudi zanimive borbe v rokometu. Članice mariborskega Rapida so premagale rokometno družino nameštensk Westenove tovarne s 3:2. Prav dobro sta igrali zlasti Bajdetovala na srednjem krilu, Hrastnikova v голу, pa Kolblova, Fürmannova in Scholzeva v napadu. Potem sta nastopili v rokometu še moštvi graške študentove delovne službe in nameštencev Westenove tovarne. Gradčani so zmagali s 16:7.

Tekmovalstvo za ljubljansko nogometno prvenstvo se bo nadaljevalo prihodnjo nedeljo po temle sporedu: Tobačna tovarna : Hermes (I. razred) in Mladika : Zabjak (II. razred). To bo sedmo kolo ali prvo povratno.

Selma Lagerlöf:

Sedem smrtnih grehov

Toda v gozdu je prebival divji človek, ki je bil razbojnik. Iz svojega skrivališča je opazil nevesto, kako stopa sama skozi gozd. Na prstih je imela prstane, zlato krono na glavi, težak srebrni trak okoli pasu in bisere okoli vratu. Pa je rekel razbojnik sam sebi: »To je le slabotna ženska; vzeti bi bom njene dragocenosti, pa bom dovolj bogat. Mogel se bom preseliti v drugo deželo, zapustil bom to sramotno življenje v gozdu in postal pošten človek.«

No, ko je nevesta prišla bliže in je razbojnik zagledal njen obraz, ga je zapustila vsa moč. Bog ji je ustvaril namreč zelo milo obličje. Pomislil je: Ne morem ji storiti nič zalega; nevesta je in ne morem biti kriv, da bi ta čudežna devica prišla oropana na svatbo v dvorec. In zbal se je Boga, ki je ustvaril tako ženo in jo je pustil, da je šla mimo.

V istem gozdu je prebival nek star puščavnik, ki je svoje telo mučil s tem, da je šest dni v tednu bdel in vedno samo sedmi dan spal. Postavil si je pravilo, če mu ne bo mogoče sedmi dan spati, da mora bdeti še nadaljnjih šest dni. Zdelo se mu je namreč, da to Bogu ugaja. In zdaj je minil njegov sedmi dan, pa ni mogel spati, ker ga je obiskalo mnogo bolnih in žalostnih. In ko je vse odpravil in hotel leči k počitku, je zapazil nevesto, ki se je bližala po gostem gozdu. In pomislil je sam pri sebi: »Kako bo ta romarica prišla preko deroče reke, ki je ponoči narasla in odplavila most?« Pa je zapustil svoje ležišče in jo popeljal do reke ter jo na svojih ramenih prenesel preko vode. Ko pa je spet prišel do svoje votline, je njegov čas minil, pa je moral zaradi tuje žene bdeti še šest dni. No, ni žaloval zaradi tega, kajti bila je tako dragocena, da so vsi, ki so jo videli, bili srečni, da zaradi nje nekaj pretrpe.